

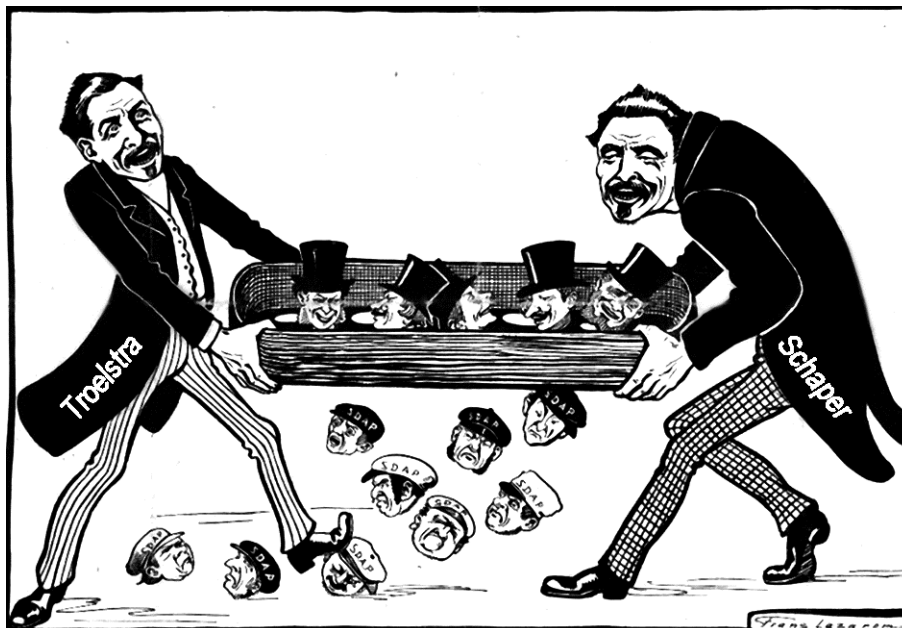
Bijlage VMBO-GL en TL
2015

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

bron 1

Een spotprent over de SDAP naar aanleiding van de verkiezingen van 1913:

Toelichting

Troelstra en Schaper zaten voor de SDAP in de Tweede Kamer. Zij houden een zeef vast. Zij zoeken voor de verkiezingen van 1913 nieuwe mensen voor hun partij in de Tweede Kamer. 'Gewone' arbeiders komen niet in de Tweede Kamer; ze vallen door de zeef. Op de petten van de arbeiders staat: 'SDAP'. Drie advocaten, een dokter en een rentenier blijven over. Zij zijn te herkennen aan de hoge hoeden.

bron 2

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal zes afbeeldingen die te maken hebben met de positie van de vrouw in de maatschappij.

afbeelding 1

Een kelderwoning in Amsterdam:

afbeelding 2

Een stembureau in Amsterdam:

afbeelding 3

Een affiche van de Vrouwen Partij:

Toelichting

Op het affiche staat: vertrouwen in vrouwen. De Vrouwen Partij. 5 miljoen stemmen.

afbeelding 4

Een politieke prent met als titel 'De lege plaatsen bij een vergadering van het parlement':

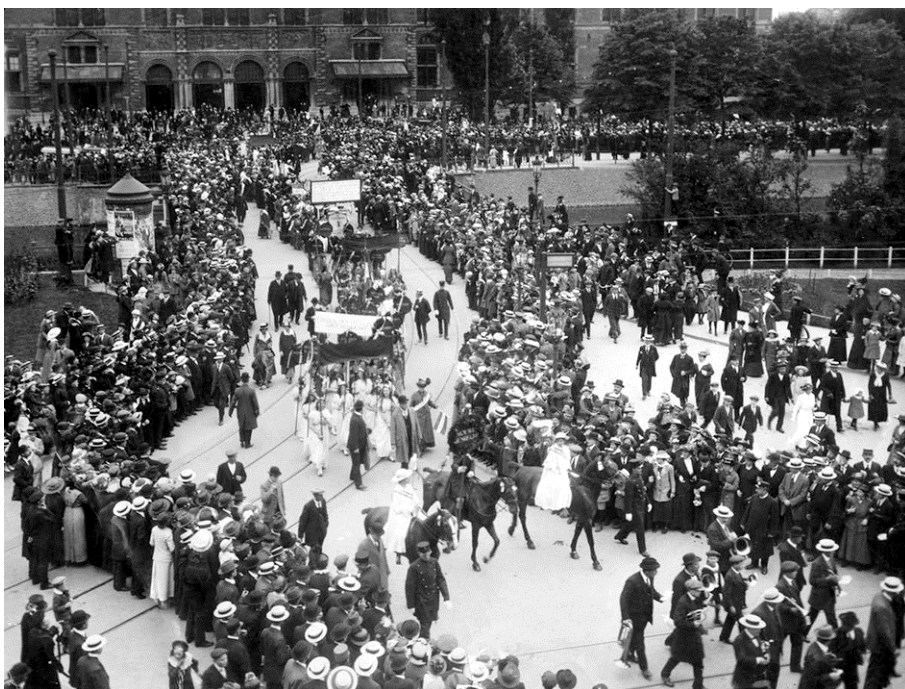

Toelichting

De vrouw in het midden zegt: "Kijk... het is weer leeg. Zouden wij de onbezette zetels nu niet kunnen innemen?"

afbeelding 5

Een demonstratie van de VvVK:

afbeelding 6

Een demonstratie van 'Wij vrouwen eisen':

Toelichting

Op het spandoek staat de tekst: De vrouw beslist.

bron 3

Fragment uit een interview (2005):

In het afgelopen jaar kreeg ik ruim 11.000 klachten over het optreden van de overheid. Dat was een toename van 45 procent ten opzichte van 1999. Volgens mij is deze stijging voor een deel toe te schrijven aan de grotere bekendheid van mijn werk. Daar hebben mijn medewerkers en ik heel hard ons best voor gedaan.

bron 4

Een uitspraak van een politicus (2013):

Elke religie mag worden verkondigd. Maar elke religie mag ook worden bekritiseerd.

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 5

De bekentenis van een moordenaar (1914):

De auto stopte op ongeveer vijf passen van mij vandaan. Ik wilde eerst een bom gebruiken. Maar in de mensenmassa was het moeilijk die te gooien. Daarom trok ik mijn revolver en schoot zonder te richten op de auto. Ik voel me geen misdadiger, want ik heb een man gedood die ons Servische volk veel kwaad heeft gedaan. Hij was de troonopvolger van Oostenrijk, een land dat ons onderdrukt. Het was noodzakelijk om de Servische volken te bevrijden van Oostenrijk.

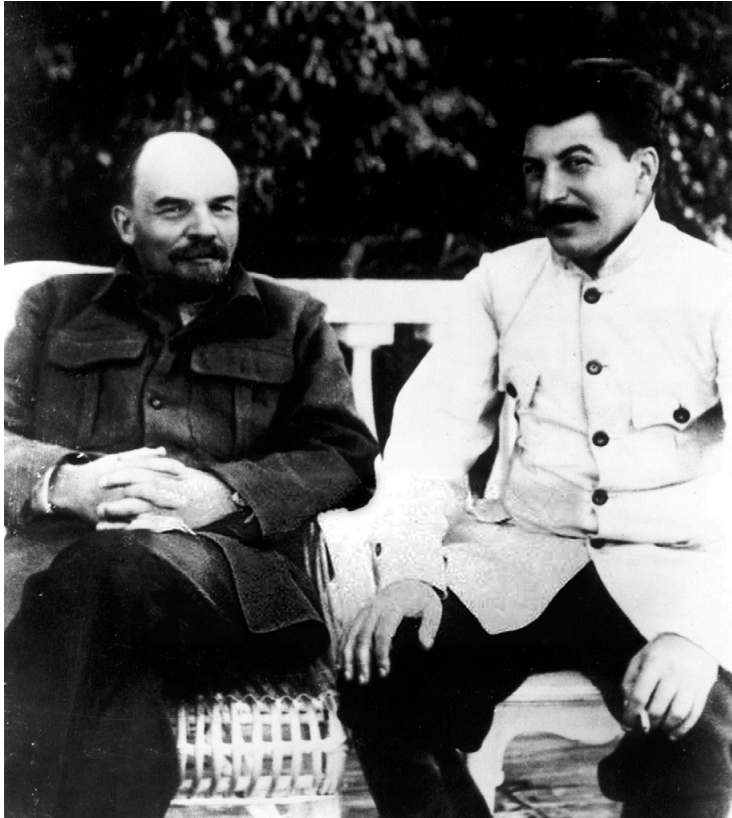
bron 6

Een soldaat vertelt over zijn ervaringen tijdens de Eerste Wereldoorlog:

Sinds de gebeurtenissen van 15 juli weet ik zeker dat we niet meer kunnen winnen. Ik zie het niet meer zitten. Wat zal er van ons worden? Ik heb er geen vertrouwen meer in dat wij het redden. Het Amerikaanse leger is heel groot: één miljoen soldaten. Dat is te veel voor ons.

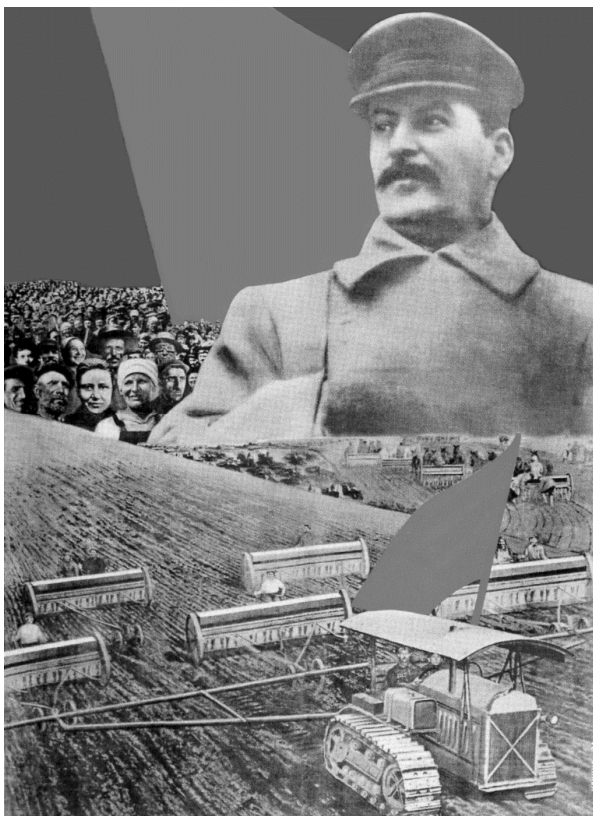
bron 7

Een foto van Lenin en Stalin (1922):

bron 8

Een poster uit de Sovjet-Unie (1932):

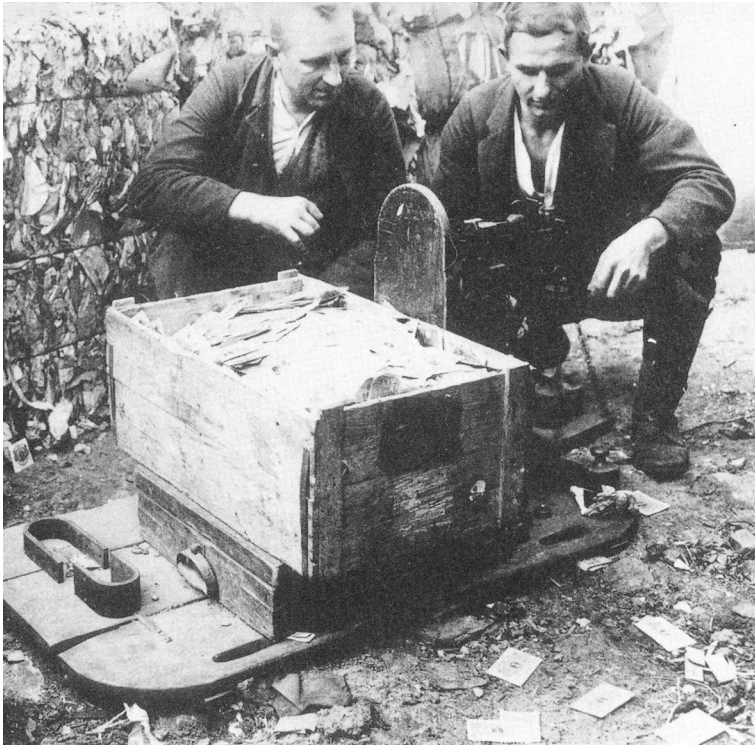

bron 9

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal vijf afbeeldingen die te maken hebben met Duitsland in de periode 1914-1939:

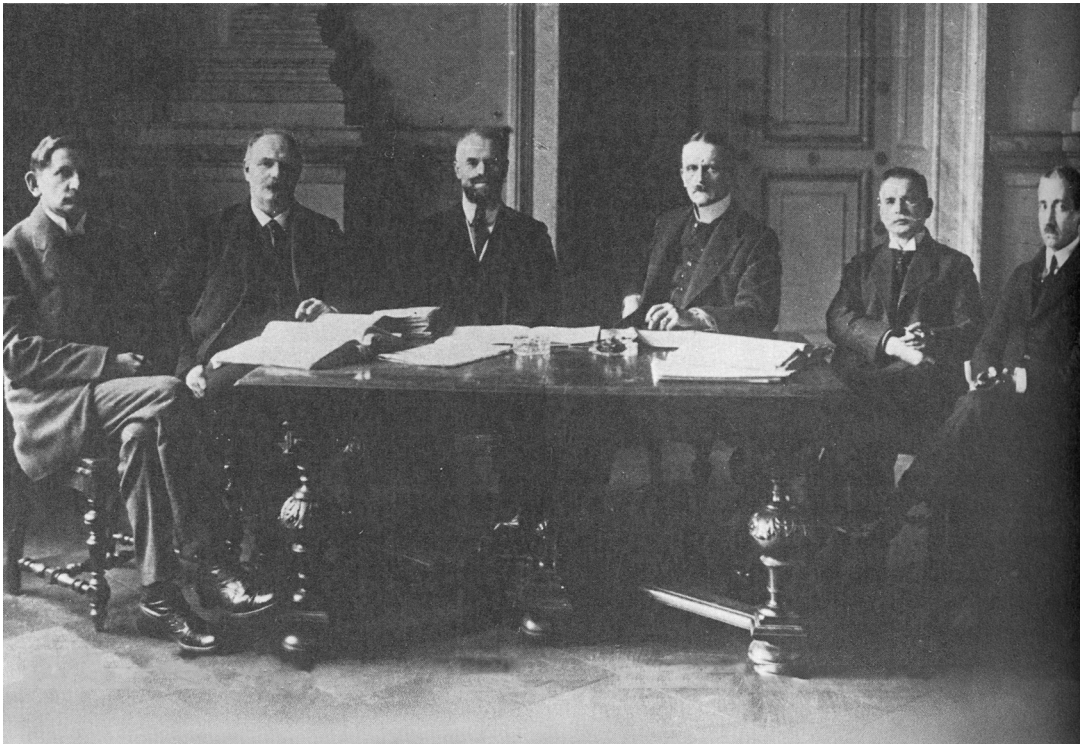
afbeelding 1

Bankbiljetten worden als oud papier verkocht:

afbeelding 2

Duitse afgevaardigden aanwezig bij de vredesonderhandelingen in Versailles:

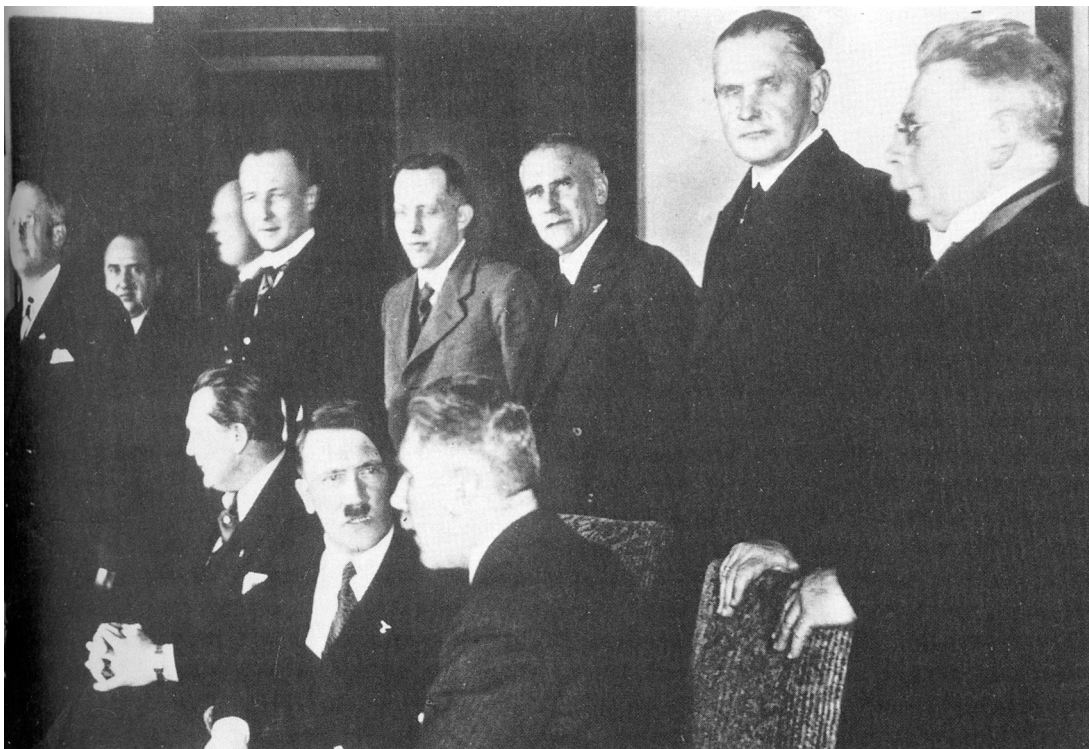
afbeelding 3

Duitsers luisteren naar de oorlogsverklaring door Hitler:

afbeelding 4

Het eerste kabinet van Hitler:

afbeelding 5

Soldaten trekken enthousiast ten strijde:

bron 10

Een Duitser vertelt over zijn keus om Hitler te steunen (1930):

Door het beleid van de linkse regering kregen we inflatie en hoge belastingen. Daardoor werd ik beroofd van het geld dat ik voor mijn levensonderhoud nodig had. Wij werden geregeerd door een stelletje uitbuiters, die ook nog ons hongerloontje afpakten dat wij als oud-frontsoldaten ontvingen. Daarom verwelkomden wij, als oud-strijders voor het vaderland, de Hitler-beweging.

bron 11

Hitler tijdens een bespreking met zijn legerleiding (1937):

Het doel van de Duitse politiek is dat de Duitse bevolking de mogelijkheid heeft om te groeien. Het gaat dus om het probleem van grondgebied. De Duitse volksmassa beschikt over 85 miljoen mensen. Daarom heeft het, meer dan andere volken, recht op een groter gebied.

bron 12

Een deel van een pamflet (1942):

Aan alle leraren en onderwijzers uit Nederland!

De nazi-agenten hebben iets nieuws: Het nationaal-socialistische Opvoedersgilde, waarin alle leraren verenigd moeten worden.

Opvoeders van de Nederlandse jeugd, bedenk: uw taak is zeer belangrijk!

Weiger als één man lid te worden van het Opvoedersgilde!

Geef dit pamflet door. Laat het uw collega's lezen!

bron 13

Een propagandaposter (1943):

— een rood-wit-blauwe zakdoek

— het teken van het Nederlands
vrijwilligersleger

Toelichting

Op de poster staat de tekst: 'Wie van deze twee is de ware Nederlander?'

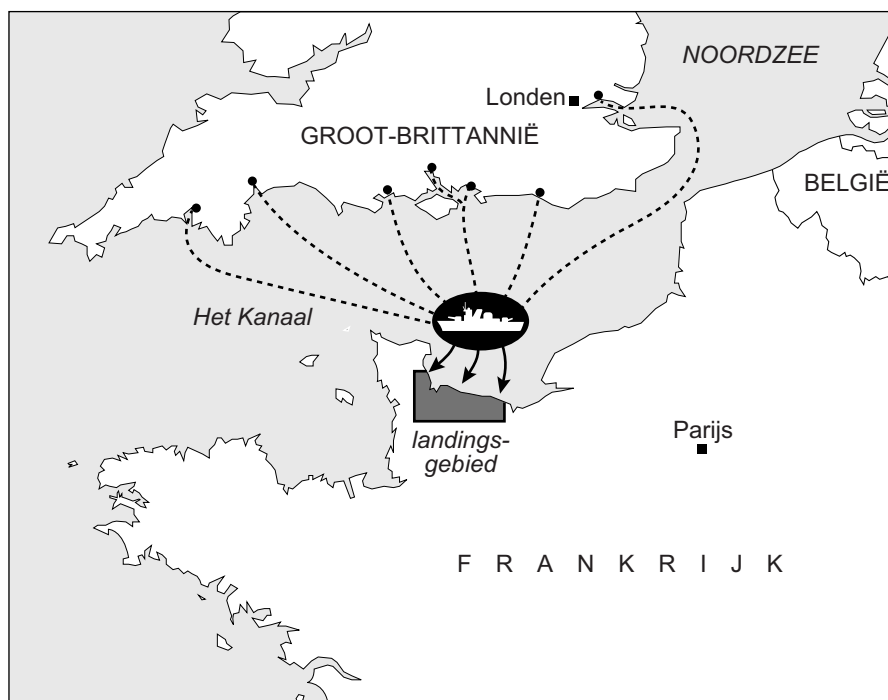
bron 14

Een Sovjetsoldaat vertelt in 2003 over de Slag om Stalingrad:

Ik herinner me dat het een prachtige, heldere ochtend was. Die dag begonnen de Duitsers de strijd met een gigantische luchtaanval. Ik zag wel tweeduizend vliegtuigen die de stad bombardeerden. Veertigduizend inwoners van Stalingrad kwamen daarbij om. 'De barbaarse aanval', zo noemen we de aanval nog altijd, omdat de bommen zo duidelijk gericht waren tegen onze burgers.

bron 15

Een aanval (1944):

bron 16

Hieronder staan vier ooggetuigenverslagen van bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

verslag 1

Een soldaat van de Amerikaanse marine vertelt:

Op 7 december om 8 uur 's morgens kwam ik net van de ontbijttafel toen het alarm van het schip afging. Ik rende naar het dek en zag dat er een bom viel op een sloep naast ons schip. Iemand schreeuwde: 'De Japanners vallen aan!'

verslag 2

Een Britse journalist vertelt:

De eerste Duitse vliegtuigen vlogen boven Londen. In mijn kamer voelde je het trillen. Je hoorde het gedreun van zware bommen die bezig waren gebouwen te vernielen. De vliegtuigen waren niet zo heel ver weg: De Slag om Engeland was begonnen.

verslag 3

Een Japanse jongen vertelt:

We zagen het vliegtuig aankomen en over ons heen vliegen. Na een tijdje kwam de ontploffing. Daarna een enorm hard geluid en toen was het ineens donker. Toen het wat lichter werd, zag ik dat alles om me heen ingestort was. Ik keek naar mezelf en zag dat mijn huid in vellen aan mijn lichaam hing. Ongelofelijk dat één bom de hele stad kon verwoesten.

verslag 4

Een Nederlandse vrouw vertelt:

Mijn moeder was al bezig met de voorbereiding van het avondeten. Ze maakte sudderlapjes. Toen gingen opeens de sirenes af en de chaos was enorm. We werden gebombardeerd door de Duitsers. We woonden in het centrum van de stad en ons huis werd volledig verwoest. Nog altijd kan ik niet tegen de geur van sudderlapjes, omdat het me te erg doet denken aan het bombardement.

bron 17

Een poster, verspreid door de Amerikaanse regering (1942):

Vertaling

Op de poster staat: 'Deze man is je vriend. Hij is een Rus. Hij vecht voor vrijheid'.

bron 18

Een kaart van Europa waar na 1900 belangrijke historische gebeurtenissen hebben plaatsgevonden (a, b, c, d en e):

bron 19

Een politieke tekening over het conflict tussen Israëliërs en Palestijnen, met als titel: 'IK was hier eerder!' (1990):

bron 20

Hieronder staan in totaal vier onderdelen uit toespraken van politieke leiders:

onderdeel 1

De Bondsrepubliek Duitsland wilde altijd al muren en prikkeldraad verwijderen als grens tussen de twee Duitslanden. Vandaag kunnen we met dankbaarheid zeggen dat we bezig zijn met het repareren van de historische eenheid van ons land.

onderdeel 2

Er daalt een IJzeren Gordijn neer over heel Europa. Achter deze lijn liggen alle hoofdsteden van de oude Oost-Europese staten. Al deze beroemde staten en hun bevolking liggen nu in de invloedssfeer van de Sovjet-Unie.

onderdeel 3

In deze dagen vindt een ramp voor de mensen plaats. Midden door Berlijn worden betonnen palen voor een muur de grond in geramd. Wat samen hoort, is uit elkaar getrokken. Het is een recht van een mens om te mogen vluchten naar een ander land.

onderdeel 4

We horen dat Moskou een nieuwe politiek voert, een politiek van verandering en van openheid. Is het een begin van echte veranderingen? Of zijn het lege gebaren om valse hoop in het Westen te creëren? Meneer Gorbatsjov, als u echt vrede zoekt, als u echt welvaart en vrijheid zoekt, kom dan naar deze plek. Meneer Gorbatsjov, breek deze muur af!